

Volebný rok 2005 v Poľsku

Kde sa nachádza Poľsko?

Jarolím Antal - Michal Greguška – Igor Mištík

Resumé

First part of this work is devoted to clarify development of the Polish political scene since the year 1989 till preelection period in Polish society. The authors are analysing parliamentary and presidential elections in year 2005. Precious election of the year 2005 caused the cristalisation to the Polish politics and influenced its orientation during one month.

Úvod

Úvodná časť práce sa snaží v krátkosti čitateľovi priblížiť transformačný proces v Poľsku na základe výsledkov volieb do zákonodarného zboru i volieb hlavy štátu od začiatku deväťdesiatych rokov minulého storočia. Pre lepšie zorientovanie sa a pochopenie volebných výsledkov a voličského správania sa v texte nachádzajú stručné informácie o situácii na poľskej politickej scéne. Jadro tvorí analýza oboch volieb. Pri parlamentných voľbách nechýba charakteristika oboch komôr, priebeh volieb, ako aj konečné výsledky a profily kandidujúcich strán, ktoré si zabezpečili v budúcom funkčnom období zastúpenie v Sejme. Analýza prezidentských volieb rovnako ponúka ich samotný priebeh, konečné výsledky i predstavenie vybraných kandidátov. Práca ako celok má za úlohu zistiť, ako volebný rok 2005 a samotné výsledky prispeli k možnosti bližšieho dešifrovania poľského politického systému ako systému demokratického štátu, 16 rokov po páde komunistického režimu.

Vývoj poľskej politickej scény podľa volebných výsledkov od roku 1989

Pád komunistického režimu na konci 80. rokov minulého storočia v strednej Európe znamenal aj v Poľsku nástup demokratických síl. Prvým nekomunistickým premiérom sa stal 24. augusta 1989 Tadeusz Mazowiecki, jeden z ústredných predstaviteľov odborového hnutia Solidarita. V roku 1990 prebehli prezidentské voľby, v ktorých bol práve Mazowiecki najväznejším protivníkom favorizovaného Lecha Walesu, ktorý napokon zvíťazil v druhom kole. Parlamentné voľby v roku 1993 znamenali zásadnú zmenu v podobe víťazstva ľavice, resp. dvoch postkomunistických strán – Poľskej ľudovej strany (PSL) a Spojenectva demokratickej ľavice (SLD). Prehru pravice možno chápať ako nespokojnosť voličov s procesom demokratizácie krajiny a stagnujúcou (ak nie klesajúcou) životnou úrovňou. Nástup ľavice pokračoval aj v prezidentských voľbách v roku 1995 – vodca SLD Alexander Kwasniewski porazil Lecha Walesu. V roku 1997 sa po voľbách do Sejmu dostáva k moci naopak pravica, resp. novovytvorené pravicové zoskupenie Volebná akcia Solidarita (AWS) spolu s Úniou slobody (UW). Parlamentné voľby v roku 2001 znamenajú opätovný nástup ľavice a premiéra Leszka Millera, prezident Alexander Kwasniewski bol po druhýkrát zvolený do funkcie prezidenta krajiny. Po ôsmich rokoch opäť prehra pravice.

Je zaujímavé sledovať postupný vývoj demokratizácie po páde totalitného režimu práve v Poľsku, kde už od zavedenia demokratizačných procesov¹ dochádza v pravidelnom volebnom cykle sa opakujúcemu víťazstvu pravice a ľavice. Je otázne, či je táto premenlivosť pre krajinu ako takú prínosom a zvyšuje pluralitu politického systému, alebo naopak bráni celkovému vývoju krajiny a rozvoju demokracie. Na druhej strane je potrebné vziať do úvahy aj možnosť, či táto otázka vôbec súvisí s demokraciou, demokratickým vývinom. Český politológ Michal Kubát nám na poľskom príklade dokazuje, že stabilita krajiny v zmysle nemennosti nemusí byť vždy úspešným predpokladom rozvoja demokracie. Aj keď považuje politickú scénu v Poľsku za nestabilnú, ako celok po roku 1989 v otázke budovania demokracie podľa neho obstála.²

¹ predovšetkým funkcie slobodných volieb

² Kubát, M.: Demokracie v Polsku. Praha: SLON, 2005, s. 163

Situácia na poľskej politickej scéne v predvolebnom období (rok 2005)

Deväť mesiacov, ktoré uplynuli od začiatku kalendárneho roka až do konca septembra, kedy sa konali voľby do poľského parlamentu, prinieslo viacero udalostí na politickej scéne a tiež sférach spoločenského života dotýkajúcich sa tejto scény, ktoré dôkladnejšie priblížili problematiku voličského správania, či zdanlivo neočakávané úspechy, resp. neúspechy kandidátov a kandidujúcich politických subjektov. Toto krátke obdobie prirodzene nevystihovalo celú štvorročnú etapu dovtedajšej vládnej garnitúry, poslancov oboch komôr parlamentu, či dlhodobú prácu popredných predstaviteľov politických strán a hnutí, avšak odrážalo práve správanie sa týchto činovníkov v období najdôležitejšom – predvolebnom – keď už bolo ostro sledované počínanie a vystupovanie každého z nich.

Jednoznačnou udalosťou číslo jeden bola v Poľsku smrť pápeža Jána Pavla II., v Poľsku známeho pod jeho občianskym menom Karol Wojtyła. Zomrel 2. apríla vo veku 84 rokov vo Vatikáne na zlyhanie životne dôležitých orgánov. Svoj pontifikát vykonával od roku 1978, kedy bol do funkcie pápeža zvolený vôbec ako prvý Slovan. Jeho život a práca mali v pozitívnom slova zmysle ďalekosiahle následky pre celý poľský národ v období komunistickej diktatúry i neskôr pri páde železnej opony a následnom procese demokratizácie krajiny.

Rok 2005 so sebou priniesol aj oslavu niektorých štátnych výročí, za zmienku stoja predovšetkým dve z nich, keď si najprv poľskí občania ako aj členovia parlamentu a najvyšších štátnych inštitúcií pripomenuli 1. výročie vstupu do Európskej únie a koncom augusta aj 25. výročie vzniku odborov Solidarita (31. august sa stal oficiálnym štátnym sviatkom).

V oblasti medzinárodných vzťahov stojí za pozornosť predovšetkým prehĺbujúca sa poľská apatia k Bielorusku a Rusku, teda štátom ležiacim na východ od ich hraníc, v ktorých prevládajú režimy označované ako nedemokratické. Pôvodné korene týchto nezhôd siahajú do dávnej histórie, dejiny Poľska sú jednoducho späté s odmietavým postojom k východoeurópskym štátom. Aj uplynulý rok priniesol mnohé konflikty. V Rusku boli zaznamenané viaceré útoky na poľských občanov, v Bielorusku si podobné represie vyžiadali až stiahnutie poľského veľvyslanca na protest voči politike prezidenta Alexandra Lukašenka. Čo sa týka zahraničnej politiky stojí tiež za zmienku stiahnutie väčšej časti vojenského kontingentu z Iraku.

Tento rok sa v Poľsku nezaobišiel bez štrajkov a protestných pochodov, hlavne roľníci, baníci, zdravotné sestry, či poľskí homosexuáli patrili medzi najradikálnejších. Takisto vedúci predstaviteľ ľavicovej Sebaobrany Andrzej Lepper verejne kritizoval začiatkom roka stav v zdravotníctve. Údaje vykazovali pokles nezamestnanosti, štatistický úrad dokonca vo februári varoval pred sociálnymi nepokojmi, keď na základe jeho prieskumu vzišlo až 5 miliónov (12,5 %) Poliakov žijúcich v krajnej chudobe.³

Naďalej pokračovali výzvy na odstúpenie premiéra Mareka Belku. Najskôr v marci podala návrh na jeho odvolanie Liga poľských rodín (požiadavka bola zamietnutá), neskôr v máji Marek Belka dokonca sám ponúkol svoju demisiu prezidentovi Alexandrovi Kwasniewskemu (keď sa v parlamente uskutočnilo neúspešné hlasovanie o predčasných voľbách), ten ju však odmietol a nechal premiéra dovládnuť až do konca volebného obdobia. Podpredseda vlády a minister hospodárstva Jerzy Hausner v marci prenechal svoje ministerské kreslo Jackovi Piechotovi, aby napokon neskôr vystúpil zo Zväzu demokratickej ľavice a založil svoju novú stranu. Ešte na začiatku roka sa stal novým ministrom zahraničných vecí Adam Rotfeld.

V júni sa výrazne prejavili spory týkajúce sa euroústavy. Premiér Marek Belka ju chcel ratifikovať v parlamente, prezident Alexander Kwasniewski naopak tvrdo presadzoval referendum. Problém bol napokon presunutý na ďalšie obdobie, teda sa mal stať predmetom úvah budúcej vlády.

Parlamentné voľby

Priebeh volieb

Týždeň pred poľskými parlamentnými voľbami sa napätie u našich severných susedov značne stupňovalo. Preferencie dvoch najsilnejších politických strán sa začali vyrovnávať. Strana Právo a spravodlivosť (PiS), ktorá dovtedy zaostávala za stranou Občianska platforma (PO), začala pociťovať stúpanie svojich preferencií. Podľa prieskumu verejnej mienky, ktorý zverejnil denník Gazeta Wyborcza, vzrástli preferencie PiS na 27 percent, čím sa znížil

³ Štatistický úrad varuje pred sociálnymi nepokojmi v Poľsku, in: Internetový portál denníka SME, on: <http://www.sme.sk/c/1935008/Statisticky-urad-varuje-pred-socialnymi-nepokojmi-v-Polsku.html> (4. 12. 2005)

náskok PO na 5 percent. Tieto údaje by dvom najsilnejším stranám - v prípade utvorenia spoločnej koalície, umožnili oprieť sa v parlamente o pohodlnú, viac než dvojtretinovú väčšinu, čo by umožňovalo koalícii presadiť zmeny v ústave. Ak by sa tieto preferencie potvrdili vo voľbách a prenesieme percentuálne vyjadrenie do reálnych čísiel, znamenalo by to, že koalícia by disponovala počtom 309 zo 460 hlasov. Strana PO by v takom prípade obsadila v dolnej komore 176 mandátov a strana PiS 133 mandátov. Zostávajúce kreslá by podľa prieskumu obsadili poslanci populistickej Sebaobrany-61 mandátov, nacionalistickej Ligy poľských rodín (LPR) - 52 mandátov a doteraz vládnucej strany Zväz demokratickej ľavice (SLD) s počtom 38 mandátov.

Poliaci znechutení korupčnými škandálmi poslednej ľavicovej vlády vo voľbách rozhodli dať šancu vládnuť pravicovým stranám. Pred pôvodne favorizovanú Občiansku platformu dali prednosť sociálne zameranej kresťanskej strane Právo a spravodlivosť, čím odmietli radikálne liberálne reformy. Obe strany sa už vopred dohodli, že spolu vytvoria nový kabinet, premiérom sa mal stať líder strany, ktorá získa viac hlasov. Očakávané víťazstvo pravice, ktorá ohlásila zníženie daní, reformu zdravotníctva a ťaženie proti korupcii, výrazne posilnilo poľský zlotý.

Doteraz vládnucci SLD podľa očakávaní prepadol, aj keď tretie miesto a 11 percent hlasov je lepší výsledok ako sa očakávalo. Pred štyrmi rokmi získal SLD 41 percent hlasov. Dôvodom získania nízkeho počtu hlasov bolo oslabenie tejto strany, v dôsledku korupčných škandálov, ktoré sprevádzali takmer celé jej vládne obdobie. Znepokojivou správou je opakovaný úspech extrémistických strán. Katolícko-nacionalistická Liga poľských rodín získala 10,5 percenta hlasov, ľavicová populistická Sebaobrana dosiahla podobný výsledok. Obe tieto strany sú proti západoeurópskej orientácii Poľska a proti členstvu krajiny v EÚ.

Občianska platforma sa po prehre v parlamentných aj prezidentských voľbách rozhodla nevytvoriť s PiS koalíciu, čo znamenalo, že v Poľsku bude vládnuť menšinová vláda. K tomuto rozhodnutiu prispeli aj nespočetné rozdiely v programových vyhláseniach strán. Tieto strany síce spája odpor voči donedávna pôsobiacej skorumpovanej vláde, avšak PO a PiS sa líšia takmer vo všetkom. Zásadné rozdiely si možno všimnúť vo vzťahu k občianskym slobodám, v názore na rolu katolíckej cirkvi v poľskej spoločnosti, v pohľade na hospodárstvo, alebo v otázke zostavovania rozpočtu.

PiS teda zostavila vládu sama. Strana si ponechala iba desať ministerských kresiel, ostatných osem rezortov pôvodne určených pre PO, ponúkla PiS nezávislým, proreformne zmýšľajúcim odborníkom. Hoci PO ocenila dosadenie proreformných ministrov, uviedla, že to ešte nezaručuje jej podporu vláde.

Po vyhraných prezidentských voľbách sa PiS rozhodla, že post premiéra nebude zastávať Jaroslaw Kaczyński. Tým strana splnila sľub, že v prípade víťazstva v prezidentských voľbách, Poliaci neuvidia v dvoch najvyšších štátnych funkciách „rovnakú tvár“. Poľská vláda si 10. novembra 2005 získala dôveru parlamentu. Pre vyslovenie dôvery hlasovalo 272 poslancov. Okrem PiS veria kabinetu aj poslanci populistickej Sebaobrany, nacionalistickej Ligy poľských rodín a poslanci Poľskej ľudovej strany. Proti kabinetu hlasovali zástupcovia Občianskej platformy a Zväzu demokratickej ľavice. Premiér Kazimierz Marcinkiewicz vo svojom prejave pred poslancami hovoril o podpore poľských roľníkov a pomoci sociálne slabším. Nový kabinet tiež bude chcieť zreformovať políciu a justíciu.

Prezidentské voľby

Demokratické Poľsko sa vo svojej histórii prvýkrát ocitlo v situácii, že sa štvorročná perióda parlamentných volieb stretla s päťročnou periódou volieb hlavy štátu. Poliaci si teda volili nových zástupcov do parlamentu a rovnako aj nového prezidenta. Takáto situácia sa udeje len zriedka, o to zaujímavejšie je sledovanie voličských preferencií a faktorov, ktoré samotný volebný výsledok ovplyvnia. Opodstatnené hovoriť o tom je aj preto, že parlamentné a prezidentské voľby sa konali v rozmedzí dvoch mesiacov.

Voľba a právomoci poľského prezidenta

Poľská ústava definuje prezidenta ako najvyššieho predstaviteľa a garanta kontinuity a autority (článok č. 126 Poľskej Ústavy⁴). Dohliada nad dodržiavaním ústavy, ochrany suverenity, bezpečnosti, nedotknuteľnosti a celistvosti územia. Prezident je volený priamo, funkčné obdobie je päťročné, možné je jedno znovuzvolenie. Podmienkou voliteľnosti do funkcie prezidenta je štátne občianstvo, vek nad 35 rokov, voliteľnosť do Sejmu (dolnej

⁴ Klokočka V., Ústavy štátů Evropské unie II., Linde, Praha 2005, str. 209

komory parlamentu) a zozbieranie 100 000 súhlasných podpisov občanov⁵. V prvom kole volieb je na zvolenie potrebná nadpolovičná väčšina platných hlasov. Ak táto podmienka nie je splnená, 14. deň sa koná druhé kolo, do ktorého postupujú dvaja kandidáti, ktorí získali najviac hlasov v prvom kole. Víťazom sa stáva kandidát, ktorý získal väčší počet hlasov. Prezidentské voľby vyhlasuje maršalek (predseda) Sejmu tak, aby sa uskutočnili v intervale 100 až 75 dní pred ukončením mandátu slúžiaceho prezidenta. Ak nie je Úrad prezidenta obsadený, zastupuje ho maršalek Sejmu. Hlava štátu je hlavným veliteľom ozbrojených síl, vymenúva šéfa Generálneho štábu. V prípade hrozby, na základe žiadosti predsedu vlády, vyhlasuje mobilizáciu. Má právo udeliť amnestiu, nie však tým, ktorí boli odsúdení Štátnym tribunálom.

Poľská hlava štátu disponuje slabými právomocami. Táto situácia však bola iná tesne po demokratizácii Poľska, keď vtedajší prezident Lech Walesa disponoval silnejším postavením. Zmenu priniesla nová ústava.⁶ V tej je už funkcia prezidenta upravená na reprezentatívnu, moc je sústredená do rúk vlády.

Poľsko malo po roku 1989 dvoch prezidentov. Lecha Walesu - ako stelesnený symbol Solidarity a Alexandra Kwasniewskeho, kandidáta Sociálnej strany Poľska. Tento rok, v rámci predvolebných výskumov verejnej mienky naznačoval, že boj o prezidentské kreslo sa sústreďí medzi dve najsilnejšie pravicové strany a ich kandidátov.

Tabuľka č. 1: Predvolebné preferencie prezidentských kandidátov

Donald Tusk (PO)	37 %
Lech Kaczynski (PiS)	33 %
Andrzej Lepper (S)	12 %
Marek Borowski (SdPI)	11 %
Jaroslav Kalinowski (PSL)	2 %
Henryka Bochniarz (PD)	2 %
Maciej Giertych	1 %

⁵ Horváth, P.: Postavenie prezidenta v krajinách V-4, in: Slovenská politologická revue roč. 2003, č. 1, on: <http://ns.ucm.sk/revue/2003/1/horvathp.pdf> (15. 12. 2005)

⁶ Nová poľská ústava bola prijatá v r.1997, po jej schválení v referende. Podstatne boli zúžené právomoci prezidenta.

Zdroj: Sondáž PBS, in: Gazeta Wyborcza, on: <http://www.lechkaczynski.pl/media.php?p=sondaze&st=8> (15. 12. 2005)

Silným faktorom ovplyvňujúcim preferencie kandidátov na prezidenta sa stali aj parlamentné voľby, ktoré sa konali asi mesiac pred prvým kolom prezidentských volieb.

Celkovo na post prezidenta kandidovalo 12 kandidátov. Už z uvedeného predvolebného prieskumu vyplýva, že väčšina kandidátov mala len veľmi malú šancu na úspech. Rozhodovala najmä všeobecná popularita kandidátov a čiastočne aj ich stranícka príslušnosť.

Tabuľka č. 2: Politická príslušnosť prezidentských kandidátov

Kandidáti na prezidenta:	Delegát za politickú stranu
Donald Tusk	Občianska platforma
Lech Kaczynski	Právo a spravodlivosť
Marek Borowski	Sociálna demokracia Poľska
Andrzej Lepper	Samoobrana
Jaroslaw Kalinowski	Poľská strana ľudová
Janusz Korwin Mikke	Platforma- Janusz Korwin Mikke
Henrika Bochniarz	Demokratická strana
Liwiusz Ilacz	nezávislý
Stanislaw Tyminski	Ogólnopolská koalícia Poľská
Leszk Bubel	Poľská národná strana
Jan Pyzsko	Organizácia národa poľského
Adam Slomka	Konfederacja Polski Niepodległej

Zdroj: Lista kandydatów, in: Państwowa Komisja Wyborcza, on:

<http://www.wybory2005.pkw.gov.pl/PZT1/PL/KOMITETY/kan.html> (15. 12. 2005)

Predstavenie najsilnejších kandidátov podľa predvolebných preferencií

Andrzej Lepper

Predseda a zakladateľ strany Sebaobrana . Je populistická formácia s anarcho-agrárnym profilom.⁷ Jeho program bol sociálne a národne orientovaný. Sebaobrana je protieurópsky orientovaná strana, čo bolo v konečnom dôsledku veľkou prekážkou k úspechu Andrzeja Leppera vo voľbách.

Kandidoval aj v predchádzajúcich prezidentských voľbách, v r. 1995 získal 1,3% a v r. 2000 3,1 % hlasov.

Marek Borowski

Kandidát strany Sociálno-demokratické Poľsko, ktorú sám založil v marci 2004. Je to predstaviteľ ľavice, minister financií vo vláde W.Pawlaka, vicemaršalek Sejmu 1996-2001, maršalek Sejmu v rokoch 2001-2004. Jeho program bol sociálne orientovaný, presadzoval bezplatné školstvo a reformu vzdelania.

Lech Kaczyński

Brat Jaroslawa Kaczyńskiego (predsedu strany Právo a spravodlivosť), starosta Varšavy. PiS patrí ku konzervatívnej pravici, jeho program sa preto držal tejto orientácie. Bol minister spravodlivosti vo vláde Leszeka Millera. Vo volebnej kampani sa orientoval na odstránenie korupcie, zaistenie bezpečnosti štátu, odstránenie bývalých komunistických predstaviteľov z vrcholných štátnych postov. Najrezonujúcejším problémom sa stal jeho kladný postoj k znovuzavedeniu trestu smrti. V zahraničnej politike sa chcel venovať rozvíjaniu vzťahov s USA a NATO.

Donald Tusk

Predseda Občianskej platformy, staronový podpredseda Sejmu. Občianska platforma patrí k liberálnej pravici. V kampani vychádzal zo svojho pôsobenia v Solidarite. Je to liberálny politik, zástanca voľného trhu. Heslom jeho predvolebnej kampane bolo „*Donald Tusk - Človek so zásadami*“. V programe sa orientoval na ekonomické problémy – zväčšenie

⁷ Strmiska, M. a kol.: Politické strany moderní Evropy, Portál, Praha 2005, str. 521

ekonomickej sily regiónov, zvýšenie zamestnanosti a zodpovednosti politikov za svoje rozhodnutia.

Priebeh volieb

Vedenie Donalda Tuska v predvolebných prieskumoch (tabuľka č. 1) sa prenieslo aj do volebných výsledkov 1.kola. V ňom zvíťazil Donald Tusk s 36 % hlasov, v poradí druhý Lech Kaczyński získal o 3 % menej. Tretie miesto obsadil Andrzej Lepper, na Tuska strácal 16 %. Naplnili sa predpoklady výskumov verejnej mienky a do druhého kola sa prebojovali kandidáti dvoch silných pravicových subjektov.

Boj o post prezidenta bol v druhom kole veľmi vyrovnaný. Svoju úlohu zohralo aj vyjadrenie Jaroslawa Kaczyńskiego o neprevzatí postu premiéra, ak sa jeho brat stane poľským prezidentom.

Za silný faktor, ktorý rovnako prispel k boju pravice o post prezidenta možno označiť aj parlamentné voľby, ktoré vyhrala PiS, Občianska platforma skončila druhá. Poliaci sa teda rozhodovali medzi konzervatívnym Kaczyńským a na druhej strane liberálnym pravicovým kandidátom Donaldom Tuskom. Tusk síce mal podporu zahraničia, rovnako ako aj Poliakov žijúcich v zahraničí, ale Kaczyńskiego podpora bola širokospektrálna, ako to vyplynulo z povolebných výsledkov a analýz volieb.

V druhom kole teda zvíťazil Lech Kaczyński, získal 54 % hlasov. Poľská politická scéna sa teda bude orientovať doprava, Sejm a prezidentský post obsadili kandidáti pravicovej strany PiS.

Záver

Jednotlivé politické súboje a tesné volebné výsledky nám viditeľne dokázali, že volebný rok 2005 v Poľsku v ničom nezaostal za rokmi minulými a len potvrdil klesajúci trend záujmu poľských voličov o politické dianie v ich krajine a spečatil odborníkmi i verejnosťou očakávaný návrat pravicových strán do najvyššej (vládnej) politiky. Opäť sa tak potvrdila premenlivosť poľského politického systému, keď si vládnuce zoskupenie nedokázalo svojou štvorročnou politikou udržať populáciu na svojej strane a byť úspešným aj v nadchádzajúcich voľbách. Politický systém tak môže pôsobiť pomerne rozpačito, bez schopnosti výraznejšieho

presadenia sa jednej idey. Ak však odhliadneme od samotných výsledkov a pojmeme oboje voľby z pohľadu ich transparentnosti, či akceptovania „politckej kultúry“, možno ich bezpochyby porovnávať s voľbami v krajinách západnej Európy, kde demokratická forma hlasovania je zaužívaná a nemenná už po mnohé desaťročia. V tomto taktiež dôležitom teste Poľsko obstálo a 16 rokov po páde komunistického režimu možno tvrdiť, že prvky demokracie aj s jej výdobytkami sú v tejto stredoeurópskej krajine naplno zakorenené.

Literatúra:

- Horváth, P.: *Postavenie prezidenta v krajinách V-4*, in: Slovenská politologická revue, roč. 2003, č. 1, on: <http://ns.ucm.sk/revue/2003/1/horvathp.pdf> (15. 12. 2005)
- Klokočka V., *Ústavy štátů Evropské unie II.*, Linde, Praha 2005
- Kubát, M.: *Demokracie v Poľsku*. Praha: SLON, 2005,
- Strmiska, M. a kol.: *Politické strany moderní Evropy*, Portál, Praha 2005

Internetové zdroje:

- Bochniarz Henryka, <http://www.bochniarz.com.pl>
- Borowski Marek, <http://www.borowski.pl>
- Internetový portál denníka SME, <http://www.sme.sk>
- Kaczynski Lech, <http://www.lechkaczynski.pl>
- Kalinowski Jarosław, <http://www.kalinowski.pl>
- Korwin-Mikke Janusz, <http://www.korwin-mikke.pl>
- Lepper Andrzej, <http://www.lepper.com.pl>
- Štátna volebná komisia Poľskej republiky - voľby 2005, <http://www.wybory2005.pkw.gov.pl>
- Tusk Donald, <http://www.donaldtusk.org>

Prílohy:*Príloha č. 1***Stučná charakteristika Sejmu a Senátu****Sejm:**

Dolná komora Sejm má 460 poslancov. V roku 2001 bola zavedená jednotná volebná klauzula vo výške 5% pre politické strany a 8% pre koalície politických strán. Zavedená klauzula však neplatí pre politické zoskupenia národnostných menšín. Pasívne volebné právo pre voľby do Sejmu je od roku 1989 obmedzené hranicou 21 rokov.

Senát:

Horná komora Senát má 100 členov. Poľsko je rozdelené na 40 volebných obvodov, to znamená, že mandáty v týchto obvodoch získavajú 2 až 3 kandidáti s najvyšším počtom hlasov (Warszava a Katowice majú po troch zástupcoch). Senát disponuje právom veta voči rozhodnutiam Sejmu. Veková hranica pasívneho volebného práva do senátu je 30 rokov.

*Príloha č. 2***Parlamentné voľby v Poľsku v roku 2005****25. septembra 2005****Strany:**

LPR - Liga Polskich Rodzin – Liga poľských rodín

MN - Mniejszosc Niemiecka – Nemecká menšina

PiS - Prawo i Sprawliwosc – Právo a spravodlivosť

PO - Platforma Obywatelska – Občianska platforma

PSL - Polskie Stronnictwo Ludowe – Poľská ľudová strana

SLD - Sojuszu Lewicy Demokratycznej – Zväz demokratickej ľavice

SRP - Samoobrona Rzeczpospolitej Polskiej – Sebaobrana Poľskej republiky

Registrovaných voličov	30.338.316	V percentách
Počet udelených hlasov	12.255.875	40,3
Počet neplatných hlasov	45.199	3,7
Počet platných hlasov	11.804.676	96,3

Politická strana	Počet hlasov	V percentách	Počet mandátov
Liga Poľských rodín	940.726	8.0	34
Nemecká menšina	34.469	0,03	2
Právo a spravodlivosť	3.185.714	27	155
Občianska platforma	2.849.259	24,1	133
Poľská ľudová strana	821.656	7,0	25
Zväz demokratickej ľavice	1.335.257	11,3	55
Sebaobrana Poľskej republiky	1.347.355	11,4	56

Zdroj: Wyniki wyborów, in: Państwowa Komisja Wyborcza, on:
<http://www.wybory2005.pkw.gov.pl/SJM/PL/WYN/M/index.htm> (24. 12. 2005)

Príloha č. 3

Politické strany zastúpené v dolnej komore parlamentu (Sejm):

PiS – Právo a spravodlivosť

Založenie: z iniciatívy Jaroslawa a Lecha Kaczyńských v marci 2001

Predseda: Lech Kaczyński

Program: strana kladie dôraz na poriadok a bezpečnosť, sprísnenie postihov za kriminálne trestné činy

reorganizácia polície, vytvorenie národnej gardy, zásadné zmeny v trestnom zákone, opätovné zavedenie trestu smrti

spomalenie, resp. obmedzenie privatizácie štátnych podnikov.

PO – Občianska platforma

Založenie: v januári 2001 oznamujú vznik A. Olechowski, M. Plazyński a D. Tusk

Predseda: Donald Tusk

Program: odmieta stranícky charakter politiky, programovo blízko k programovému liberalizmu, podpora malého a stredného podnikania, zmenšenie rozdielov medzi mestom a vidiekom, zvyšovanie úrovne vzdelanosti, presadzuje priamu voľbu starostov a vojvodov, proeurópska orientácia.

PSL – Poľská ľudová Strana

Založenie: 5.5. 1990 na zlučovacom kongrese postkomunistickej Poľskej ľudovej strany „Ohrozenie“ a obnovenej Poľskej ľudovej strany

Predseda: Jaroslaw Kalinowski

Program: naväzuje na historickú Ľudovú stranu založenú v roku 1895, kladie dôraz na nespochybniteľné právo na súkromné vlastníctvo pôdy ekonomický systém založený na sociálno – trhovom hospodárstve, rôznych typoch vlastníctva a štátnom intervencionizme – garancia výkupných cien roľníckych komodít v hodnotovej sfére sklon k nezastupiteľnej role cirkvi v spoločnosti v zahraničnej politike podporuje členstvo Poľska v EÚ

SRP – Sebaobrana Poľskej republiky

Založenie: pod názvom Strana dohovor „Sebaobrana“ republiky, premenovaná v roku 2000

Predseda: Andrzej Lepper

Program: definuje sa ako národno – ľudové prosociálne hnutie, reprezentujúce záujmy celého poľského národa, patrí k extrémnej ľavici protieurópsky zameraná

SLD – Zväz demokratickej ľavice

Založenie: 15.4. 1999 z potreby upevniť už existujúcu rovnomennú koalíciu

Predseda: Jerzy Szmajdziński

Program: programovo naväzuje na predchádzajúcu koalíciu SLD, ideovo sa odvoláva na tradíciu poľského a medzinárodného socialistického a sociálne demokratického hnutia, posilovanie miestnej samosprávy, obmedzenie vplyvu strán pri obsadzovaní verejných administratívnych funkcií, v sociálnej oblasti rovnaké šance rozvoja osobnosti, bezplatné

školsťvo na všetkých úrovniach, reforma vzdelávacej sústavy, ochrana zdravia občanov, zvýšenie odvodov na zdravotné poistenie, obmedzenie byrokracie

LPR – Liga poľských rodín

Predseda: Roman Giertych

Program: patrí k extrémistickým stranám, strana je zástancom národného patriotizmu, presadzuje budovanie Poľska na základe tradičných hodnôt a spoločenskej morálky, uchovanie štátneho vlastníctva v oblasti energetiky, dopravy (severske prístavy, železničné spoločnosti), vyčlenenie dostatočného množstva prostriedkov zo štátneho rozpočtu na financovanie rozvoja vidieka, väčšia podpora sociálne slabším rodinám, sprísnenie postihov za kriminálne trestné činy – tzv. "zero tolerancji"

Príloha č. 4

Prezidentské voľby v Poľsku v roku 2005

1.kolo 9.októbra 2005

Registovaných voličov	38.028.391	V percentách
Počet odovzdaných hlasov	15.046.350	39,6
Počet neplatných hlasov	99.661	0,6
Počet platných hlasov	14.946.689	99,4

Kandidát	Počet hlasov	V percentách
Henryka Bochniarz	188.598	1,3
Marek Borowski	1.544.642	10,3
Leszek Bubel	18.828	0,1
Liwiusz Ilasz	31.691	0,2
Lech Kaczynski	4.947.927	33,1
Jaroslav Kalinowski	269.316	1,8
Janusz Korwin-Mikke	214.116	1,4
Andrzej Lepper	2.259.094	15,1

Jan Pyszko	10.371	0,1
Adam Slomka	8.895	0,1
Donald Tusk	5.429.666	36,3
Stanislaw Tyminski	23.545	0,2

Zdroj: Wyniki głosowania, in: Państwowa Komisja Wyborcza, on:

<http://www.prezydent2005.pkw.gov.pl/PZT1/PL/WYN/W/index.htm> (15. 12. 2005)

2. kolo 23.október 2005

Registrovaných voličov	38.028.391	V percentách
Počet udelených hlasov	15.435.020	40,6
Počet Neplatných hlasov	155.233	1,0
Počet Platných hlasov	15.279.787	99,0

Kandidát	Počet hlasov	V percentách
Lech Kaczynski	8.257.468	54,0
Donald Tusk	7.022.319	46,0

Zdroj: Wyniki głosowania, in: Państwowa Komisja Wyborcza, on:

<http://www.prezydent2005.pkw.gov.pl/PZT/PL/WYN/W/index.htm> (15. 12. 2005)

Príloha č. 5: - Predvolebná kampaň pred voľbami prezidenta

Zdroj: oficiálne internetové stránky znázornených prezidentských kandidátov